

ธรรมเนียม จริยธรรม และจรรยาบรรณของทหารอาชีพ

พลอากาศตรี หม่อมหลวง สุปรีชา กมลาสน์

"ในบ้านเมืองนี้ มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครสามารถจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีทั้งหมดได้ การปกครองบ้านเมืองให้เป็นปกติสุขเรียบร้อย จึงมีโชอยู่ที่การทำให้ทุกคนเป็นคนดีหากแต่อยู่ที่ การส่งเสริมคนดีให้ได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้"

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้อัญเชิญมานั้น ทรงชี้แนะว่า ผู้มีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน ควรเป็นคนดีมีคุณธรรม จึงจะปกครองบ้านเมือง และประชาชนให้เป็นสุขร่มเย็นได้ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าจะให้การศึกษาแก่ผู้คนอย่างไร ประชาชนจึงจะแยกแยะคนดีกับคนไม่ดีได้ กระทั่งผู้ที่มีการศึกษาดิจำนวนไม่น้อย ก็ยังสับสนและหลงผิด

ความสับสนและหลงผิด ส่วนมากเกิดจาก "กิเลส" ความลุ่มหลงในอำนาจและผลประโยชน์ โดยเฉพาะเจ้านายที่แวดล้อมด้วยพวกที่ประจบสอพลอ ก็มักจะหลงผิดไปได้ง่าย ๆ เจ้านายที่ดีจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้ และความสามารถ รู้จักเลือกใช้คน จึงจะนำพาองค์กรไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ แต่ถ้าเจ้านายหลงในอำนาจ ส่งเสริมเฉพาะพวกใกล้ตัว คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของตัวเอง และพวกพ้อง ย่อมนำพาองค์กรไปสู่หายนะได้โดยง่าย เป็นปัญหาของสังคมโดยรวมไม่สิ้นสุด (ถอดความจาก เรื่อง จริยธรรม อำนาจ ประชาธิปไตย ในเสนาธิปัตย์ ฉบับที่ ๒ ของปี ๔๑ โดย รศ. ทิพย์พรรณ นพวงศ์)

ปัญหาของสังคม

ปัญหาวิกฤติสังคมทุกวันนี้ อาจจะสรุปได้ดังคำกล่าวของ ฯพณฯ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ในการสัมมนาเรื่อง "สังคมศาสตร์กับชีวิตที่พอเพียง" ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๓ ดังนี้

"...ค่านิยมของข้าราชการ ที่นิยมการประจบสอพลอ นิยมการเป็นเจ้าคนนายคน นิยมการใช้พวกพ้อง นิยมการใช้อำนาจ นิยมการได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองในทางที่มีชอบ

ค่านิยมของนักธุรกิจ ที่นิยมการมีหน้ามีตา นิยมการสะสมทรัพย์สินสมบัติ นิยมการประสบความสำเร็จด้วยการติดสินบน และนิยมความสะดวกสบาย

ค่านิยมของพระภิกษุ ที่นิยมความสวยงามและอสังการของวัตถุนิยมในยศลาภที่จะทำให้ผู้คนนับถือ นิยมในสิ่งที่ไม่ใช่กิจของสงฆ์..."

ด้วยเหตุเหล่านี้ จึงเกิดกระแสการเรียกร้องในเรื่อง ธรรมนูญบรรษัทภิบาล ทางแก้ปัญหาดังกล่าวต้องเร่งสร้าง ๓ ป. คือ ปัญญา ปฏิภาณ และ ปณิธาน

“ธรรมะเปรียบเสมือนหยดน้ำที่อาบรดหัวใจ ให้เมล็ดพันธุ์ไม้แห่งปัญญานี้ในห้วงอกงาม”

ความหมายของ จริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ เป็นธรรมะทางใจที่ควบคุมพฤติกรรม ความประพฤติที่ดีที่ชอบที่ถูกที่ควร เป็นเรื่องของความรู้สึกในการพัฒนาตนเอง ที่มุ่งหมายให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดำรงชีวิตอยู่อย่างบริบูรณ์เปี่ยมไปด้วยความดีทั้งกายวาจาและใจ

จริยะหรือ จริยา คือ ความประพฤติ การกระทำ เมื่อสมาสกับคำว่า ธรรม หรือ ธรรมะ จึงเป็นความประพฤติที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรม ชอบธรรม เป็นธรรมชาติ

จริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน ควบคู่กับวินัย อันเป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับให้ต้องปฏิบัติ สำหรับข้าราชการก็ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

ดังนั้น จริยธรรม จึงเป็นความประพฤติ การกระทำ และความคิดที่ถูกต้องดีงาม รวมถึง

การทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เว้นในสิ่งที่ควรละเว้น ประกอบการ และดำรงชีวิตอย่างฉลาด ด้วยสติและปัญญา รู้เหตุ รู้ผล รู้กาลเทศะ กระทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ เสียสละอุทิศตน มุ่งมั่น และบากบั่น

จริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นยิ่งสำหรับทุกคน ทุกหมู่เหล่าและทุกอาชีพ สังคมจะอยู่รอดและเป็นสุขได้ ก็ด้วยจริยธรรม

- ถึงสูงศักดิ์ อัครฐาน ลักปานใด
- ถึงวิไล เลิศฟ้า สง่าศรี
- ถึงฉลาด กาจกล้า ปัญญาดี
- ถ้าไม่มี คุณธรรม ก็ต่ำคน

ความสำคัญของจริยธรรม จริยธรรม จึงเป็น...

เครื่องมือยุทธศาสตร์ของชาติ และ สังคม

เครื่องวัดความเจริญความเสื่อมของสังคม

หัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่เหนือกว่าความเจริญทางวัตถุ

รากฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของทุกคนและทุกกลุ่มในสังคม

รากฐานของความเข้มแข็งของชาติ กองทัพ และกลุ่มอาชีพ

เรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป็นอำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน และเป็นตัวคูณอำนาจกำลังรบ

คุณธรรมพื้นฐานสี่ประการ

คุณธรรมเป็นเรื่องนามธรรม เป็นเรื่องของความดี ที่ยากจะให้คำจำกัดความ และมีมากมายต่างทัศนะต่างระดับ จนถึงขั้นพรหมจรรย์ อันเป็นคุณธรรมชั้นสูงของผู้ที่เป็นเทพชั้นพรหม เพื่อให้บรรลุถึงขั้น โลกุตระธรรม

อย่างไรก็ตาม ขอยกคุณธรรมพื้นฐานมาเป็นตัวอย่าง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ ที่ทรงพระราชทานไว้ว่า

"ประการแรก คือ การรักษาความดี ความจริงใจต่อตนเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติอยู่ในความดีความสัตย์นั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความดีสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละผลประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้น โดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติ บังเกิดความสุขร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนา ให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์ "

จริยธรรมของทหาร

เมืองใดไม่มีทหาร เมืองนั้นไม่นานเป็นข้า

เมืองใดไร้จอมพารา เมืองนั้นไม่ช้าอัปจน

เมืองใดไร้ธรรมอำไพ เมืองนั้นบรรลัยแน่นอน

คำปราชญ์นั้นแสดงว่า ธรรมะ เป็นเครื่องมือของความเจริญมั่นคง และการดำรงอยู่ของบ้านเมือง แสดงความจำเป็นที่ต้องมีทหารและผู้นำ ธรรมของทหารในภาพกว้างก็มีได้

ต่างจากกรรมของบุคคลพลเรือนทั่วไป มีแต่จะต้องเข้มและจริงจังกว่า เพียงพุทธธรรมก็ศึกษาได้ไม่สิ้นสุด

ทหาร คืออาชีพ ๆ หนึ่ง แต่เป็นอาชีพของกลุ่มคนที่ติดอาวุธ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ต้องจัดการกับเรื่องรุนแรง หรือ ใช้กำลังความรุนแรง ทำหน้าที่ในการป้องกันและรักษาประเทศชาติมาตั้งแต่มีชาติ ทหารเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นสถาบันอันเก่าแก่ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงแห่งชาติ สังคมไทยจึงยกย่องว่า ทหารเป็นรั้วของชาติ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นทหาร หากจะศึกษาธรรมของทหาร ปฐมบทก็ควรเริ่มด้วยทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรม หมายถึง ธรรมของพระราชา (ราชธรรม) ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพุทธดำรัสไว้ในพระไตรปิฎก มหาหังสชาดก อันประกอบด้วย

๑. **ทาน** คือการให้ พระราชาต้องเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในสิ่งต่าง ๆ แก่พสกนิกร แสดงให้เห็นถึงผู้ที่ยิ่งใหญ่จะต้องรู้จักเสียสละ
๒. **ศีล** คือความประพฤติที่ดำรงอยู่ในศีลในธรรมละเว้นเสียจากความชั่วทั้งปวง
๓. **บริจาค** หมายถึง การบริจาค ยอมสละทุกสิ่งเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม
๔. **อาชวะ** หมายถึง ความเป็นคนตรง จงรักภักดีไม่คิดคดทรยศ ต่อประเทศชาติและประชาชน
๕. **มัทวะ** หมายถึง ความสุภาพอ่อน โน้นต่อคนทั้งหลาย
๖. **ตปะ** หมายถึง ความเพียร ไม่ลดละเบื่อง่ายในกิจทั้งปวง
๗. **อโภชะ** หมายถึง ไม่โกรธ ไม่ลุแก่อำนาจ
๘. **อวิหิงสา** หมายถึง ไม่เบียดเบียนอาณาประชาราษฎร์ มีความกรุณาแผ่ไปอย่างทั่วถึง
๙. **ขันติ** หมายถึง ความอดทน ทนต่อโลก โกรธ หลง ทั้งกายวาจาใจ
๑๐. **อวิโรธนะ** หมายถึง ไม่ยอมให้เกิดความบกพร่องผิดพลาด กระทำการต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ

พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นจอมทัพ เป็นจอมทหาร ราชธรรมของพระองค์มิได้หวงห้ามว่า เป็นของส่วนพระองค์ ทหารห้ามนำไปปฏิบัติ แต่กลับเป็นแบบอย่างที่ดีของนายทหาร ควรได้ศึกษา และนำไปประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทสืบไป ดังพระราชดำรัส ของ สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ว่า

“แท้จริงแล้วทุกประเทศทั่วโลก นับแต่โบราณมายกย่องว่า ทหารเป็นจำพวกที่มีเกียรติยศสูง เกียรติยศใหญ่ จนเกิดคำว่า “ชาติตียกษัตริย์” ซึ่งเป็นคำหมายชาติของพวกหนึ่ง ซึ่งเป็น ทหารได้ใช้เป็นคำเรียก พระเจ้าแผ่นดินทั่วไปว่า “พระมหากษัตริย์” คือท่านผู้เป็นทหาร ใหญ่ เช่นนี้ถือว่า เป็นคำยกย่องอย่างสูงซึ่งพอจะยกย่องได้ ซึ่งทหารเป็นผู้แปลจากโจร ก็เพราะเป็นผู้มีความสัตย์ ถื่อมั่นในธรรมของทหาร คือการใช้ศาสตราวุธในการที่ตั้งใจ ไว้เพื่อรักษา ชาติ ศาสนา และบ้านเมือง เป็นต้น มีความกล้าหาญ ไม่แก่ความยาก ไม่แก่ ชีวิต ในการที่จะรักษาธรรมและประเพณีของทหาร” (๑)

(๑)พระราชดำรัสตอบต่อกรมทหารบก ในพิธีที่ กรมทหารบกทูลเกล้าฯ ถวายคทาจอมพล ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๔๖

ธรรมของทหารดังที่ทรงกล่าวถึงนั้น ก็คือ จรรยาบรรณของทหารอาชีพ นั่นเอง นอกจากนั้นยังพาดพิงถึง ความมีเกียรติสูง มีเกียรติใหญ่ของทหารอีกด้วย

ความหมายของจรรยาบรรณ

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติ ที่ผู้ประกอบอาชีพการงาน แต่ละอาชีพ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

จรรยาบรรณ หมายถึง จริยธรรมของกลุ่มชนผู้ร่วมอาชีพร่วมอุดมการณ์ เป็นหลัก ประพฤติ หลักจริยธรรม มารยาท ที่ทุกคนเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ควรจะร่วมกัน

รักษาไว้เพื่อธำรงเกียรติ และศรัทธาจากประชาชน ละเมียดละไมกว่ากฎระเบียบ ถึกซึ้งกว่าวินัย สูงค่าเทียบเท่าอุดมการณ์

จรรยาบรรณ เป็นสายใยของกลุ่มคนที่ร่วมอาชีพ ร่วมอุดมการณ์ เป็นระบบเกียรติศักดิ์ที่ใช้ดูแลและปกครองกันเอง เพื่อดำรงความเชื่อถือ และเกียรติคุณแห่งอาชีพ ให้เป็นที่ศรัทธาของสาธารณชน

ความสำคัญของจรรยาบรรณ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่ปรารถนาความยอมรับในสังคมนั้น เพื่อให้สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข จึงต้องมีกฎ กติกา มารยาทของการอยู่ร่วมกัน ในสังคมที่เจริญแล้วเขาจะไม่มองแต่ความเจริญทางวัตถุ เช่น ตึกงาม ถนนหนทางเท่านั้น แต่เขาจะมองความเจริญทางด้านจิตใจด้วย ในชุมชนที่เข้มแข็ง กลุ่มอาชีพต่าง ๆ จะมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ทั้งความรู้ ความสามารถ และพันธกรณีที่มีต่อชุมชน

กลุ่มอาชีพ จึงมีความหมายมากกว่าการรวมกลุ่มกันของผู้หาเลี้ยงชีวิต ในวิถีทางเดียวกัน มีความหมายไปถึงการเป็นสถาบันของมืออาชีพที่ผูกพันอยู่กับสังคม เพื่อดำรงรักษาเกียรติและความยอมรับ กลุ่มอาชีพต้องพัฒนากลุ่มของตน ด้วยการยกฐานะ และรักษาระดับมาตรฐานอาชีพของพวกเขาอย่างต่อเนื่อง

ฐานะแห่งอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับ ความประพฤติ จริยธรรม และจรรยาบรรณ ของแต่ละคน ในกลุ่มอาชีพ แต่ความเป็นมืออาชีพก็ไม่อาจประเมินค่าตนหรือประเมินค่ากันเองได้ ขึ้นอยู่กับความยอมรับนับถือของสังคม

อาชีพทหารถือกำเนิดขึ้นมานานแล้วควบคู่กับสังคม ประวัติศาสตร์สงครามกว่า ๕,๐๐๐ ปี คือประจักษ์พยานของการคงอยู่ของอาชีพทหาร จุดมุ่งหมายสูงสุดของทหารอาชีพคือ การสร้างความมั่นคงของชาติ สร้างความแข็งแกร่งของตนเอง ให้เป็นหลักประกันแห่ง

สันติภาพ ปกป้องชีวิต และทรัพย์สินให้สังคมดำรงอยู่อย่างสันติสุข มิใช่มุ่ง แต่จะทำ สงคราม

หัวหน้าของกลุ่มอาชีพทหารแต่โบราณมาก็คือกษัตริย์ ซึ่งก็เป็นผู้นำชาติผู้นำสังคมด้วย ในเวลาเดียวกัน ทหารจึงได้รับเกียรติอันสูงส่ง ว่าเป็นอาชีพที่เสียสละ อุทิศได้แม้กระทั่ง ชีวิตเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติประเทศ

จรรยาบรรณ เปรียบเสมือนหยาดหยดน้ำ

ที่หล่อเลี้ยงเมล็ดพันธุ์ไม้แห่งศรัทธา

ให้งอกงามในความรู้ลึกของปวงชน

คำจำกัดความของ "มืออาชีพ"

คำว่า " มืออาชีพ " (PROFESSIONAL) หรือ ความเป็นมือโปรนี้ ต้องมีคุณลักษณะพิเศษ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องตามแต่ละแขนงอาชีพ มีองค์ความรู้เป็นแก่นกลาง ที่ สร้างสมและสืบทอดต่อ ๆ กันมา จนสามารถนำไปใช้หาเลี้ยงชีพได้ หรือ นำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมให้มีสวัสดิภาพ หรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามขั้นต่ำสุด ต้องเก่งกว่า รู้มากกว่า "มือสมัครเล่น" ความเป็นมืออาชีพจึงไม่มีแถมต่อ ซึ่งหมายถึง ศักดิ์ศรี อันเป็นที่ยอมรับนับถือ

ในส่วนของ "ฝีมือ" ก็หาใช่ว่าจะได้มาเนื่องจากพรสวรรค์เท่านั้นไม่ แต่จะต้องมีความ บากบั่น อุตสาหะ พัฒนาฝีมือนั้นอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดยั้ง ต้องเพียบพร้อมไปด้วย ความ สุขุม ถ่อมตน มองการณ์ไกล แต่เหนือสิ่งอื่นใดต้องเปี่ยมไปด้วย คุณธรรม และ จรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ ควบคู่ไปกับคุณสมบัติพิเศษที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด

ความเป็นมืออาชีพทางทหาร

"ทหารอาชีพ" ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "PROFESSION OF ARMS" ซึ่งอาจแปลว่า "ความเป็นมืออาชีพของผู้ถืออาวุธ" แสดงถึงควมมีอำนาจในตัวเอง แต่อำนาจของทหารเป็นสิ่งที่สังคมมอบให้ เช่น อำนาจในการเกณฑ์ การระดม จึงต้องตามติดมาด้วย หน้าที่และความรับผิดชอบ

อาชีพทหาร มีเอกลักษณ์พิเศษกว่าอาชีพอื่น ตรงที่ทหารเป็นกลุ่มชนที่ถืออาวุธ มีระเบียบแบบมีศมีระบบอาวุธ รักหมู่รักคณะ และมีวินัยที่เคร่งครัด แต่ที่เด่นชัดและเป็นที่น่าสนใจคือว่า อาชีพอื่น อาจขายความคิด ขายวิชา ขายบริการ หรือ ขายความบันเทิง แต่ "ทหารอาชีพนั้น ขายชีวิต"

ทหารอาชีพ ต่างจาก ทหารรับจ้าง ตรงที่ทหารอาชีพนั้นมีจรรยาบรรณถึงขั้นพลีชีพได้ เมื่อชาติต้องการ ส่วน ทหารอาชีพ กับ คนที่มีอาชีพเป็นทหารก็เช่นกัน เขาอาจเชี่ยวชาญทั้งบู๊และบุ๋น เป็นนักยุทธศาสตร์ ชั้นยอด แต่ก็ไม่นับว่าเป็นทหารอาชีพ หากเขาผู้นั้นไร้ซึ่งจรรยาบรรณ

ที่มาแห่งจรรยาบรรณของทหารอาชีพ

คุณลักษณะโดยเนื้อแท้ของ "ทหารอาชีพ" นั้น ถูกกำหนดด้วยกฎหมาย ตั้งแต่กฎหมายสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญ ไปจนถึง กฎกระทรวง ข้อบังคับ คำสั่ง และ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ที่สืบทอดกันมานาน รวมถึงสิ่งที่ทหารต้องยึดถือปฏิบัติ

สิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องกำหนดหน้าที่ และ บทบาทของทหารอาชีพในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาเอกราช ผลประโยชน์ของชาติ ทหารมีหน้าที่รบ และทำสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ซึ่งอาจจำกัดความได้ว่า "มืออาชีพผู้ถืออาวุธจะใช้ศาสตร์อาวุธในการทำสงคราม และจะใช้อาวุธทางปัญญาในการพัฒนาประเทศ"

นอกจากกฎหมาย คำสั่ง ระเบียบ และขนบธรรมเนียม ต่าง ๆ แล้ว ก็ยังมีคำปฏิญาณ ซึ่งเปรียบได้ตั้งคำสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่เหล่าทหารได้ให้สัจจะวาจาไว้ แสดงถึงความผูกพันทั้งทางกายและจิตวิญญาณ จึงเป็นแนวทางของจริยธรรมและสัญญาที่จะต้องยึดมั่น ต่อองค์พระประมุข ผู้บังคับบัญชา และประชาชน ดังเช่น คำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ดังนี้ .-

- ข้าพเจ้า จักยอมตาย เพื่ออิสรภาพ และความสงบสุขของชาติ
 - ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมอันดีของศาสนา
 - ข้าพเจ้า จักเทิดทูนและรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า
 - ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข
 - ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจักปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม
 - ข้าพเจ้า จักไม่แพร่งพรายความลับของทางราชการทหารเป็นอันขาด
คำปฏิญาณของ นพอ.
 - ข้าพเจ้า จะเป็นคนดี ขยัน ซื่อสัตย์และอดทน
 - ข้าพเจ้า จักรักในศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิง
 - ข้าพเจ้า จักตั้งใจพากเพียรศึกษา และยึดมั่นในระเบียบวินัยของทหาร
 - ข้าพเจ้า จักยึดมั่นในจริยธรรมในวิชาชีพ
 - ข้าพเจ้า จักให้ความร่วมมือทุกวิถีทาง เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของท่านผู้ก่อกำเนิดสถาบัน และคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี เกียรติภูมิของสถาบันนี้เสมอด้วยชีวิต
 - ข้าพเจ้า จักบำเพ็ญแต่คุณงามความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีเมตตากรุณาต่อผู้เจ็บป่วย โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เพศและวัย
 - ข้าพเจ้า จะรักษาไว้ซึ่งสัจจะแห่งคำปฏิญาณนี้เสมอด้วยชีวิต
- นอกจากนั้นก็ยังมีความสำคัญ ที่นักเรียนทหารปฏิญาณอยู่เป็นประจำ ดังนี้
- ไม่มีอะไรที่ทำไม่ได้
 - ตายเสียดีกว่าที่จะละทิ้งหน้าที่

- ตายในสนามรบเป็นเกียรติของทหาร
- คำสั่งของผู้บังคับบัญชา คือพรจากสวรรค์
- เราจะต้องระลึกและยึดมั่นในสิ่งต่อไปนี้คือ ชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ
- ชาติของเราเป็นไทยอยู่ได้จนตราบเท่าทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเราเอาเลือดเอาเนื้อ เอาชีวิต และความลำบากยากเข็ญเข้ามาแลกไว้ เราต้องบำรุงชาติเราต้องรักษาชาติเรา ต้องสละชีพเพื่อชาติ
- เราจะไม่โกหก ไม่โกง ไม่ขโมย และจะไม่ยอมให้ผู้ใดกระทำเช่นนั้น

จากคำปฏิญาณเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการหล่อหลอมจิตใจของทหาร ที่แฝงไว้ด้วยจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของทหารอาชีพ และจะสังเกตได้ว่า บางกรณีนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน หรือเข้มงวดเสียยิ่งกว่า หน้าที่ความเป็นพลเมืองดีของสังคม ของชาติ บางเรื่องเป็นมารยาท เป็นวิถีปฏิบัติเฉพาะของแต่ละเหล่า แต่ละพวกในหมู่ทหาร เช่น การไม่เลือกที่รักมักที่ชังในการดูแลรักษาของแพทย์ พยาบาล การใส่ใจในความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี ความเมตตาแก่ผู้คนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ

นอกจากนั้นในหลายกรณี และหลายเรื่องไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นที่รู้จักกันเป็นที่เข้าใจกันในหมู่ชนร่วมอาชีพ ร่วมอุดมการณ์ อาทิ

จรรยาบรรณของแพทย์ ที่จะต้องรักษาความลับของคนไข้

จรรยาบรรณของครู ที่จะไม่เลือกที่รักมักที่ชังในการสอน เมตตาเท่ากันอย่างบริสุทธิ์ใจ

จรรยาบรรณของทหาร ที่พร้อมจะสละชีวิตและความสุขส่วนตัวเพื่อชาติ

จรรยาบรรณของนักบินรบ ที่จะไม่มุ่งเช่นฆ่าเป็นการส่วนตัวแม้กับศัตรูคู่อาฆาต

จรรยาบรรณของนักบินขับไล่ ที่จะไม่ผลักดันให้เพื่อนตกเป็นเหยื่อ เพื่อตนจะได้

โอกาสสังหารข้าศึก หรือได้เป็นเสืออากาศบนซากศพของเพื่อนพ้อง

จรรยาบรรณของนักบินลำเลียง ที่จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสาร ไม่พาชีวิตของผู้โดยสารไปเสี่ยง

จรรยาบรรณของสงฆ์ ที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องของสามิภรรยา หรือเรื่องที่ไม่ใช่กิจของสงฆ์ เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อพิจารณามาถึงขั้นนี้ จะเห็นว่า จรรยาบรรณนั้นบางกรณี มีระดับของความดีที่ต้องการเหนือกว่าความดีทั่วไป เหนือกว่าการเป็นพลเมืองดีของชาติ ของสังคมหรือของกลุ่มอาชีพอื่น บางครั้งเป็นเรื่องของ มารยาท ดังเช่น มารยาทขณะที่อยู่บนกรีนของนักกอล์ฟ หากไม่ยึดถือ นำพา ก็จะถูกสังคมลงโทษ ที่ทางพระท่านเรียกว่า “โลกวัชชะ” (โทษทางโลก อาบัติที่เป็นโทษทางโลก อาจจะไม่ผิดพระวินัย แต่โลกติเตียน ประณามว่าไม่เหมาะสม ไม่ถูกไม่ควร) ดังนั้นกลุ่มอาชีพใดที่ปรารถนาจะดำรงความเชื่อถือศรัทธาจากชุมชน ก็จะบัญญัติประมวลจรรยาบรรณไว้ หรืออบรมสั่งสอนกันต่อ ๆ มา หรือรักษามาตรฐานแห่งวิชาชีพ ด้วยการกำหนดให้เข้ารับการศึกษอบรม เช่น การเทิร์นโปรของนักกอล์ฟมืออาชีพ ถ้าเห็นว่าจำเป็น

หลักจรรยาบรรณของทหารอาชีพ

ความจริงคำว่า “จริยธรรม” ก็หมายถึงหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ที่นี้ให้ถือเสียว่า หลักจรรยาบรรณของทหารอาชีพ เป็นกรอบของหลักการกว้าง ๆ แห่งจรรยาบรรณ ซึ่งไม่มีระบุไว้ที่ใด แต่พอที่จะสังเกตได้จาก คำสอน โอวาทของบรรพชน และคำปฏิญาณ ดังเช่น “เราจะต้องระลึกและยึดมั่นในสิ่งต่อไปนี้คือ ชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ”

๑. ชาติ

เป็นสิ่งที่ทหารต้องยึดมั่น ไม่ว่าจะเป็ทหารเหล่าใด สังกัดใด แม้ว่าทุกคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเรื่องเฉพาะสาขา แต่ทุกคนก็เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ เมื่อรวมกันแล้ว จุดมุ่งหมายสูงสุด ก็ต้องทำเพื่อชาติ ต้องเสียสละได้ทุกอย่างแม้ชีวิตเพื่อชาติ สิ่งเหล่านี้พวกนักเรียนนายร้อยเวสโปยท์ เรียกว่า “ความดีที่ทำได้ยาก” พวกเขาตั้งปณิธานไว้ว่า “พวกเขายินดีที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้องแม้ยากยิ่ง มากกว่าจะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่ทำได้ง่ายแล้วเข้าขวนกว่า” (โดยเฉพาะเพื่อผลประโยชน์ของตน ของครอบครัวหรือพวกพ้องกลุ่มเล็ก ๆ) การตัดสินใจทุกเรื่อง จึงต้องคำนึงถึงเพื่อส่วนรวมเพื่อชาติ มากกว่า เพื่อตนเองและครอบครัว

หัวใจสำคัญในระบบเกียรติศักดิ์ คือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นความจงรักภักดีในอุดมคติ ที่สะท้อนจากพฤติกรรมของกลุ่มอาชีพ มาสู่ทหาร แต่ละคน บนพื้นฐานของ คุณลักษณะ ความซื่อสัตย์ และความรักชาติ ดังนั้นคำว่าชาติในที่นี้ก็คือ ความรักชาติ ดังที่ นายพล จอร์จ ซี มาร์แชล ว่า “ ความจงรักภักดีสูงสุด คือความจงรักภักดีต่อชาติ ไม่ใช่จงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา”

๒. เกียรติ

เกียรติ เป็นเรื่องที่จะเสียก่อน หากปรารถนาจะมีเกียรติ ได้รับเกียรติ จะต้องมุ่งมั่นประพฤติตน อยู่ในความดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ต้องรู้จักให้เกียรติผู้อื่นก่อน ต้องรู้จักนับถือตนเองก่อนให้ผู้อื่นนับถือ เพราะเกียรติเป็นเพียงสะพานนำไปสู่ความนับถือศรัทธา และไม่ใช่เกียรติแห่งตน เท่านั้นแต่เป็นเกียรติของกลุ่มอาชีพ ปลาเน่าตัวเดียวก็เหม็น ไปทั้งข้อง

ทหารมีระบบเกียรติศักดิ์ ที่สอนให้ทหารมีวินัยอันเคร่งครัด แม้จะไม่มีใครจับได้ แม้จะไม่ถูกกล่าวหาตนเองควรรู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นควรไม่ควรประการใด หากพลาดพลั้งจะต้องสารภาพสำนึกผิด แก้ไข โดยที่ไม่ต้องให้ใครมาว่ากล่าวตักเตือน สิ่งเหล่านี้ ทางพระท่านเรียกว่า “โอดตปปะ” ความละเอียดรอบาป ความเกรงกลัวต่อบาป อันเป็นรากฐานของความซื่อสัตย์สุจริต “เกียรติ คือภาษาของทหาร”

เมื่อประพฤติได้เช่นนี้จึงสมควรที่จะได้รับการยกย่อง นับเป็นผู้ที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และเมื่อกลุ่มคนประเภทนี้มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอาชีพ ประพฤติ เช่น นี้สืบเนื่อง มายาวนาน กลุ่มอาชีพทหารจึงได้รับเกียรติ ได้รับการยกย่องมีคำนำหน้าชื่อ เช่น ผู้พัน ผู้การ ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญตราประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่ปรากฏกันโดยทั่วไป

เกียรติของทหารเป็นที่ยอมรับในทุกสังคมทั่วโลก ทหารถูกสอนมาให้เป็นสุภาพบุรุษ เป็นผู้ดี จนมีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ เรื่อง “Officer and Gentleman” หรือคำกล่าวของนายพล จอร์จ วอชิงตัน ที่ว่า “งานการสร้างนายทหารที่ดี คือการต่อลมหายใจให้กองทัพ อันเป็นงานที่ไม่มีวันจะจบสิ้น แต่งานนั้นจะมีคุณค่าอย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อ

สามารถสร้างให้เขาเป็นได้ทั้งนายทหารที่ดีและสุภาพบุรุษไปพร้อมกัน”

เกียรติยศที่ยิ่งใหญ่ หาได้อยู่ที่ไม่เคยล้มเหลว

แต่อยู่ที่เมื่อล้มแล้ว กล้าลุกขึ้นมาก้าวต่อไป (ราล์ฟ อีเมอร์สัน)

๓. วินัย

วินัย คือหัวใจของทหาร ทหารเป็นกลุ่มคนผู้ถืออาวุธ หากไร้วินัยแล้วแทนที่จะปกป้องสังคม จะกลับเป็นมหันตภัยในการทำลายล้าง การอบรมของทหาร จะมุ่งเน้นในเรื่อง "วินัยของทหารอาชีพผู้ถืออาวุธ" (DISCIPLINE OF THE PROFESSION OF ARMS) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "จรรยาบรรณแห่งทหารอาชีพ" นั่นเอง

๔. กล้าหาญ

ทหารเป็นอาชีพที่จะต้องเสียสละความสุขส่วนตัว มีชีวิตที่ต้องลำบากตรากตรำ และเสี่ยงภัยจากการสู้รบ จึงเหมาะสำหรับ ผู้ที่มีความกล้าหาญ รักการผจญภัย มีจิตวิญญาณของนักสู้

ความกล้าหาญของทหารถือเป็นหน้าที่ กล้าหาญหมายถึง ความกล้าที่ประกอบไปด้วยสติ จิตสำนึก ความรู้สึกรับผิดชอบ ไม่ใช่กล้าบ้าบิ่น เพราะอารมณ์พลุ่่งพล่านขาดสติ

“ความกล้าโง่ ๆ เป็นเรื่องไร้สาระ ยิ่งเมื่อต้องมาเผชิญหน้ากับกระสุนที่มีการศึกษา”
จอร์จ แพตตัน

คำนี้มาจากคำปณิธานของทหารอเมริกันที่ว่า “DUTY HONOR COUNTRY” อาชีพทหารนั้นมีศักดิ์เหนือกว่าอาชีพอื่น ตรงที่มีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบสูงกว่า ในเวลาสงครามจะปรากฏให้เห็นเด่นชัด มีกฎอัยการศึก สามารถลงโทษเกณฑ์/ ยึดทรัพย์สินมาใช้ ในราชการสงครามได้ เป็นอำนาจในการสั่งใช้กำลัง เข้าแก้ปัญหาสังคม/ การเมืองของชาติ

หน้าที่ คืองาน หรือ กิจที่จะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพัน นอกจากหน้าที่ที่ได้รับตามกฎหมาย ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแล้ว ทหารยังมีหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ในฐานะข้าแผ่นดิน ข้าราชการ สำหรับทหารแล้วคงต้องย้อนระลึกถึงปรัชญาเซนที่ว่า “หน้าที่นั้นหนักดัง ชุนเขา แต่ชีวิตนั้นเบาดังขนนก”

ความกตัญญูต่อบ้านเกิดเมืองนอน หรือ การตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน ก็ถือว่าเป็น หน้าที่ ดังสุนทรพจน์ที่โด่งดังของ ประธานาธิบดี เคนเนดี ที่ว่า “อย่าถามว่าประเทศจะให้ อะไรแก่ท่าน แต่จงถามตนเองว่า ท่านจะทำอะไรให้แก่ประเทศชาติ ”

จรรยาบรรณของทหารมืออาชีพ

จรรยาบรรณของทหารมืออาชีพ เป็นจรรยาบรรณที่มีมาตรฐานสูงส่ง ซึ่งประกอบด้วย

๑. การเชื่อฟังและจงรักภักดี (OBEDIENCE AND LOYALTY)

ทหารเป็นเพียงเครื่องมือ หรือพลังอำนาจเพื่อสนองนโยบายของชาติที่ถูกกำหนดขึ้นโดย นักการเมือง หลังจากที่เผชิญกับดักโลกาภิวัตน์จนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ตามมาด้วยวิกฤติ สังคม เกิดกระแสการเรียกร้องต้องการทหารที่โปร่งใสทันสมัย และมีอิสระทางความคิด ซึ่งดูออกจะขัดกันที่ให้มีเสรีภาพทางความคิด แต่ต้องเชื่อฟังคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (PME) จะสอนให้ปัจเจกชนมีเสรีภาพทางความคิด แต่เมื่อมาอยู่ในธุรกิจที่มีเดิมพันสูงของทหาร เขากลับต้องจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา แม้ว่า จะไม่ชอบเป็นการส่วนตัวก็ตาม เขาสามารถเสนอความคิดที่ขัดแย้งได้ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชา ตกลงใจแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะจบลง ทุกคนจะระดมความพยายามให้ข้อตกลงใจ นั้นสำเร็จ โดยไม่คำนึงถึงความคิดเดิมของตน

๒. วินัย (DISCIPLINE)

เป็นหัวใจของทหารเช่นเดียวกับ การเชื่อฟัง เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในปฏิบัติการ วินัย จะเป็นหลักประกันว่าคำสั่งของผู้บังคับบัญชาจะได้รับการปฏิบัติในทันที และด้วยศรัทธาที่

เต็มเปี่ยม เป็นเครื่องตัดสินผลลัพธ์ของสงครามว่าจะพ่ายแพ้หรือได้ชัยชนะ หุ่นยนต์ที่ไม่มี
มีสมองจะมีวินัยเยี่ยมที่สุด แต่ทหารที่มีสมองรู้จักคิดออกจะยากที่ให้ศรัทธาในคำสั่งที่
ไร้เหตุผล ทำอย่างไรที่จะทำให้ทหารมีสมองรู้จักคิด และมีวินัยเยี่ยมด้วยในขณะเดียวกัน
คำตอบอยู่ที่ ระบบการศึกษาของทหาร

๓ การเสียสละไม่เห็นแก่ตัว (SELFLESSNESS)

ทหารมืออาชีพจะเลือกหน้าที่ให้อยู่เหนือสิ่งอื่นใด แม้ผลประโยชน์ของตนก็สละให้ได้ มี
คำกล่าวที่ว่า เงินเดือนของทหารไม่มีวันทำให้ทหารร่ำรวย หากผู้ใดหวังจะมีชีวิตสมบูรณ์
พูนสุขไปด้วย ทรัพย์ศฤงคารทางวัตถุแล้วเลือกมาเป็นทหาร จะผิดหวังที่เลือกเดินทางผิด
แต่หากปรารถนาจะได้รับความรู้สัมผัสที่ลึกล้ำแห่งจิตใจ ความพอใจ ความปลาบปลื้มที่ได้
จากการเสียสละอันยิ่งใหญ่ เช่นการพลีชีพเพื่อแผ่นดินแล้ว เขานั้นจะร่ำรวยอุดม
สมบูรณ์ในรางวัลแห่งใจ ที่ได้เลือกทางเดินมาเป็น “ทหารมืออาชีพ”

๔ เกียรติยศและความซื่อสัตย์ (HONOR AND INTEGRITY)

สังคมทุกวันนี้เต็มไปด้วยบรรยากาศของการแข่งขัน ซึ่งนับวันแต่จะห่างไกลจาก
ความรู้สึกนึกถึงคุณค่าทางจิตใจแม้แต่ในสังคมอันมีเกียรติของทหาร ทหารผู้ซึ่งมี
เอกลักษณ์ของความเปี่ยมสุภาพบุรุษ มีเกียรติสง่างามด้วยเครื่องแบบ ผู้ที่เพียงแต่ “มี
อาชีพเป็นทหาร” แต่มิได้เป็น “ทหารมืออาชีพ” มิให้เห็นอยู่คายคั่น เขาไม่คิดที่คิด
ทะเยอทะยาน อยากก้าวหน้าได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เกมของเขาจะทำทุกวิถีทางเพื่อ
สนองความต้องการส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใด เขาจะใช้ผู้ร่วมงานเป็นบันไดสู่
ความสำเร็จ เขาจะรับแต่ความดีความชอบ แต่จะโยนความผิดไปให้ผู้อื่น หากระบบ
การศึกษาของทหารมืออาชีพซึ่งทำหน้าที่กลั่นกรอง และปลูกฝังอุดมการณ์เหล่านี้ไว้
ประสิทธิภาพ เราจะได้ผู้นำทางทหารที่ไว้เกียรติ ใจโง่ง ตลบตะแลง อคติ และเห็นแก่ตัว
เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็อย่าหวังเลยว่า ชาติประเทศจะรักษาความเป็นเอกราชอธิปไตยไว้อยู่ได้
จงเตรียมตัวเผชิญกับภาวะการณ์ “สิ้นชาติ” ได้เลย

ตัวอย่างของจรรยาบรรณทหาร (Code of Conduct)

ตัวอย่างต่อไปนี้ นำมาจาก “จรรยาบรรณของทหารอเมริกัน” และข้อเสนอในรายงานเรื่องจริยธรรมในวิชาชีพทหาร ของอาจารย์ สมศักดิ์ ส่งสัมพันธ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

๑. พวกเราเป็นทหาร เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพแห่งชาติ ที่ได้รับเกียรติให้มาทำหน้าที่ป้องกันประเทศและคุ้มครองวิถีชีวิตของประชาชน พวกเราจึงต้องเตรียมให้พร้อมที่จะรบและสละชีพเพื่อชาติ

๒. ทหารต้องไม่คิดที่จะยอมแพ้ ถ้าเป็นผู้บัญชาการก็จะไม่สั่งให้หน่วยของตนยอมจำนน (โดยเจตนาของตน) ตราบเท่าที่ยังมีหนทางต่อสู้

๓. ถ้าถูกจับเป็นเชลยเราก็คงยังคงสู้ต่อไปทุกวิถีทาง โดยพยายามจะหลบหนีหรือช่วยเหลือให้ผู้อื่นหลบหนี และจะไม่ยอมรับการทรมานอย่างมีเงื่อนไขหรือสิทธิพิเศษใดๆ จากศัตรู

๔. ถ้าตกเป็นเชลยเราจะไม่ให้ข้อมูลหรือกระทำการใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเพื่อนร่วมชาติ ถ้ามีอาวุธจะทำหน้าที่ผู้บังคับบัญชา ถ้าอาวุธต่ำกว่าจะเชื่อฟังคำสั่งที่ชอบธรรม และสนับสนุนผู้บังคับบัญชา ณ ที่นั้นทุกวิถีทาง

๕. ถ้าถูกสอบสวนเมื่อตกเป็นเชลยเรามีหน้าที่แต่เพียงบอก ชื่อ ยศ เลขประจำตัว ตำแหน่ง และวันเดือนปีเกิดเท่านั้น เราจะไม่ให้ข้อมูลใดๆ หรือลงลายมือชื่อในเอกสาร แสดงความไม่จงรักภักดีต่อประเทศชาติและพันธมิตร หรือก่อการใดๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อประเทศชาติ

๖. พวกเราจะไม่มีวันลืมว่า เราเป็นคนไทย เป็นข้าราชการ เป็นหนี้บุญคุณแผ่นดิน ที่จะต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเอง พร้อมทั้งจะอุทิศชีวิตเป็นราชพลี พร้อมทั้งจะตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

๗. ทหารจักใช้วิจารณญาณและความอดกลั้นสูงสุด ในการออกคำสั่งใช้กำลังเข้าสู้รบ และจะไม่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ไม่มุ่งหมายเช่นฆ่าพร่าชีวิต โดยไม่จำเป็น หรือโดยคึกคะนอง อีกทั้งกระทำการ โดยระมัดระวังมิให้เป็นอันตรายต่อชีวิต และทรัพย์สินของพลเรือน

๘. ทหารจักไม่ทำร้าย รังแก ผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือผู้ที่ไม่มีอาวุธและไม่สามารถป้องกันตนเองได้

๙. ทหารจักต้องเป็นผู้ที่หนักแน่น อดทนต่อความทุกข์ ยากลำบาก อดทนต่อความขุ่นเคือง คมแค้น รู้จักข่มใจระงับโทสะฉุนเฉียว

๑๐. ทหารจึกไม่สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา กระทำการโดยไม่ชอบธรรม ผิดกฎหมาย
๑๑. ทหารจึกต้องรักษาเกียรติและท่วงในศักดิ์ศรี ไม่แสวงหาความเจริญก้าวหน้าด้วยการประจบสอพลอ กล่าวโทษ ให้ร้ายผู้อื่น
๑๒. ทหารจึกต้องเป็นผู้ที่สุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยและจิตใจที่ดีงามต่อประชาชน และบุคคลในวิชาชีพอื่น

ปัญหาทางจรรยาบรรณ

ในทุกวิชาชีพต่างพยายามสร้างกรอบกติกาให้สมาชิกยึดถือปฏิบัติ เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับศรัทธาจากสังคม และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างเกียรติภูมิความเป็นมืออาชีพแห่งตน แต่เป็นที่แน่นอนว่าในทุกสังคมย่อมมีทั้งคนดีและคนไม่ดี คนไม่ดีก็ตั้งหน้าแต่จะทำลายเกียรติภูมิของอาชีพ ปัญหาจรรยาบรรณจึงเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคม

ความไว้วางใจเชื่อถือศรัทธาก็ไม่สามารถสร้างให้เกิดได้ในวันเดียว จำเป็นต้องพิจารณาในภาพรวมและดูกันนานๆ สังคมนั้นแหละจะเป็นผู้ตัดสิน สะท้อนออกมาให้ปรากฏทางพฤติกรรม และความรู้สึกว่าจะไว้วางใจและเชื่อถือต่อกลุ่มอาชีพนั้นในลักษณะใด เครื่องชี้บ่งบางครั้งก็เรียกกันว่า ภาพลักษณ์ ที่ทุกวันนี้ปรากฏแต่การสร้างภาพ เวลาเท่านั้นจะเป็นเครื่องพิสูจน์คุณงามความดีของบุคคล ของกลุ่มอาชีพ

ความเชื่อถือศรัทธาของคนหมู่มากเป็นพลังมหัศจรรย์ที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถึง เช่นที่ทหารเรียกว่า หลักนิยม เนื่องจาก พระท่านสอนว่า” ใจเป็นนายกายเป็นบ่าว” กำลังใจของคนทำให้งานยาก ๆ สัมฤทธิ์ผลเป็นปาฏิหาริย์มามากแล้ว ยิ่งเป็นพลังใจของกลุ่มคนที่หลอมรวมกัน สงครามที่ยิ่งใหญ่แสนเข็ญก็สามารถเอาชนะได้ แม้จะมีกำลังรบที่มีตัวตนน้อยกว่า

ภาพลักษณ์ที่ทำให้ทหารอาชีพเสียหาย ตัวอย่างเช่น การกระทำปฏิวัติรัฐประหาร การทุจริตคอร์รัปชัน การเข้าไปแทรกแซงทางการเมือง เพื่อหวังอำนาจโดยไม่บริสุทธิ์ใจต่อแผ่นดิน ตัวอย่างเหล่านี้ทำให้สังคมเกิดความคลางแคลงในความเป็นมืออาชีพของทหาร

ส่วนในภาพที่เป็นสากล หลังยุคสงครามเวียดนาม มีหลายเหตุการณ์ที่สร้างความคลางแคลงใจแก่ผู้คน เช่น กรณีที่ทหารอเมริกันสังหารผู้หญิงและเด็กที่หมู่บ้านไมลาย กรณีทหารสหรัฐฯ โจมตีที่พักของกักตักฝิ่นบุตรสาวเสียชีวิต กรณีออร์เตอร์เกต กรณีสหรัฐฯ โจมตีสถานทูตจีน ในยูโกสลาเวีย เหล่านี้ได้สร้างกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ปฏิบัติการทางทหาร ตัวอย่างเช่น

เหตุการณ์ที่สะท้อนถึง จรรยาบรรณที่ดีงามของทหาร

๑. เหตุการณ์ในวันที่ ๑๔ ต.ค.๑๖ และ ๑๗-๒๕ พ.ค.๓๕ เกิดจลาจล จนในหลวงฯ ต้องออกมาแก้สถานการณ์ ทั้งที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็ม หากหวังอำนาจ ไม่เห็นแก่ความจงรักภักดี อะไรจะเกิดขึ้น นอกจากประเทศไทยแล้ว จะมีที่ไหนอีกในโลก ประเทศที่ปกครองโดยทหารมักจบลงด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรง เช่น การจลาจลใน ลอสแอนเจลิส ก็ตาม

๒. ฝ่ายกบฏจับ พล.อ. อรุณ ทวาทสิน ให้สังเียนย้ายกำลังเข้าสนับสนุน แต่ท่านขัดขืน จึงถูกสังหารเมื่อ ๒๖ มี.ค.๒๐ แสดงถึงการอบรมให้ทหารมีอุดมการณ์แก่กล้า ไม่เข้าข้างฝ่ายกบฏแม้เพื่อรักษาชีวิตตนเอง พลีชีพเพื่อความถูกต้อง เหตุการณ์จึงพลิกกลับฝ่ายรัฐบาลได้ชัยชนะ

๓. ร.ต.ตำราญ วงศ์จิว หน.ชุด ลว.นย.๒๓๕๓ สมทบนายอำเภอและฝ่ายปกครอง เข้าจับกุมแร่เถื่อนที่นำเงินไปสนับสนุน ผกก. ผู้ต้องหาติดสินบน ๕ แสนบาท แต่เขาไม่ยอมรับและจับกุมไปดำเนินคดี แสดงถึงความรักเกียรติที่เงินไม่อาจซื้อเขาได้ ณ ทำขึ้น ทำศาลา นครศรีฯ เมื่อ ปี ๒๓

๔. จอมพล ป.พิบูลสงคราม เมื่อสิ้นอำนาจ พ.ศ.๒๕๐๐ ครอบครัวยังยากจนต้องประคองตัวเรื่องรายจ่าย ท่านไม่เคยค้างปร้อยเรื่องทุจริต

๕. พลเรือเอก เจเรมี บัวดา ผบ.ทร. สหรัฐฯ ปลัดชีพตนเอง โดยมีจดหมายลาไว้ว่า กรณีที่

ประดับเหรียญความสำเร็จ Navy Achievement Medal ในสงครามเวียดนามที่มีรูปตัว V Valor โดยที่ไม่มีลิตีร์ เพราะไม่ได้ออกรบจริง ขอโทษที่กระทำผิดโดยไม่เจตนา Honest Mistake แม้เขาไม่ได้จบ แอนนาโพลิส แต่รักเกียรติวินัยเยี่ยมฝึเรียนรู้ เกิดคำถามว่าสมควรไหมต้องทำขนาดนั้น ปลิดชีพแล้วไถ่บาปได้หรือไม่ ทำไมไม่หาทางแก้ไขวิธีอื่น เหมือนนักรบชาмуไร ฮาราگیری ไม่ตามมีประโยชน์แก่ชาติกว่าหรือไม่ รักเกียรติหรือเห็นแก่ตัว

ส่วนเรื่องที่สร้างความกลางแกลงใจของสาธารณชนที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณ

เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร การทุจริตคอร์รัปชัน การทำสงครามเพื่อปกป้องสันติภาพ

ลอร์ด แอคตัน ว่า Power is Corrupt ทหารอยู่ในอำนาจนานเกินไปมักทุจริต การเล่นพรรคเล่นพวก การปฏิบัติต่อศัตรูอย่างย่ำยี “ถีบลงเขา เผาหลงถึงแดง” เขี้ยบบ่าศพ ทรมาณ ข่มขืน กรณีการ “เสียดสีเพื่อชาติ” ของนายก สุจินดา รายงานตัวเลขความสูญเสียของข้าศึกเกินจริงในเวียดนาม

กรณีหมู่บ้านไมลาย ทหารอเมริกันสังหารทั้งผู้หญิงและเด็กกว่า ๓๐๐ ชีวิตจนเกิดกระแสการต่อต้านสงครามในสหรัฐฯ กรณี วอร์เตอร์เกต ขายอาวุธนำเงินไปสนับสนุนการปฏิวัติในประเทศอื่น กรณี น.ท.โอลิเวอร์ นอร์ธ โจมตีที่พักกัคคาฟีเพื่อมุ่งสังหารจนบุตรบุญธรรมเสียชีวิต กรณีถล่มสถานทูตจีนในยูโกสลาเวีย เป็นต้น

กรณีเหล่านี้ สมควรที่จะหยิบยกขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา ในเรื่องจรรยาบรรณของทหารอาชีพต่อไป

สรุป

ภาพลักษณ์ของทหารไทย เป็นสถาบันที่มีหน้าที่สำคัญของชาติ จงรักภักดีและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การจะธำรงความเป็นทหารอาชีพไว้ได้ จะต้องได้รับการอบรมปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และอุดมการณ์อย่างเข้มงวด เพื่อให้ทหารยึดมั่นในศีลธรรมและจรรยาบรรณของทหารอาชีพ ความเพียรพยายามของกองทัพที่จะปลูกฝังจริยธรรมและจรรยาบรรณนี้ จะส่งเสริมให้ทหารได้แสดงออกถึง คุณธรรม ความกล้าหาญ อดทน เสียสละ เป็นแบบอย่างให้ปรากฏ เช่น วีรชนทหารไทย ที่ยังปรากฏและตราตรึงอยู่ในความทรงจำของคนไทยเสมอมา อันจะส่งผลให้ทหารได้รับเกียรติ ทั้งต่อตนเอง วงศ์ตระกูล และกองทัพไทยตลอดไป

ฝูงชนกำเนิดคล้าย คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ แผลบ้าง
ความรู้้อาจเรียนทัน กันหมด
ยกแต่ชั่วดีกระด้าง อ่อนแก่ฤาไหว

ความรู้คู่เปรียบด้วย กำลัง ภายเฮย
สุจริตคือเกราะบัง ศาสตร์พ้อง
ปัญญาประดุจดั่ง อาวุธ
คุมสติต่างโล่ป้อง อาจแก่แล้ว กลางสนาม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พล.อ.ต. ม.ล. สุปรีชา กมลาศน์

๘ ธันวาคม ๒๕๔๓

บรรณานุกรม

๑. จริยธรรมในวิชาชีพทหาร โดย อาจารย์ สมศักดิ์ ส่งสัมพันธ์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๒. คุณภาพชีวิตแบบทหาร : จริยธรรมของทหารอาชีพ โดย มุกิตา วารสารเสนาธิปไตย ฉบับที่ ๑-๓ ปี ๒๕๓๕
๓. จริยธรรม อำนาจ ประชาธิปไตย โดย รศ. ทิพย์พรรณ นพวงศ์ วารสารเสนาธิปไตย ฉบับที่ ๒ ของปี ๒๕๔๑
๔. จริยธรรมกับชีวิต โดย ผศ.บุญมี แทนแก้ว สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
๕. The Military Professional in America Lt Col John F. Shiner, DCS/Plan and Operations USAF HQ.
๖. Professions and Professionalism; Sam C.Sarkesian, New York , The Pergamon Press,1981

ผนวก: ความหมายแห่งคำ

อุดมคติ คือ จินตนาการที่เป็นมาตรฐานแห่งความดีงาม ความจริง ที่มนุษย์ยึดถือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต

อุดมการณ์ คือ อุดมคติอันสูงส่ง ที่จูงใจมนุษย์ ให้พยายามทำให้บรรลุถึง

อุดมการณ์ หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ อุดมคติสูงส่งที่บันดาลใจให้มีความพยายามไปให้ถึง อันเกี่ยวกับ วิธีปฏิบัติ พฤติกรรม ทศนะ อันเป็นที่ยอมรับ

ค่านิยม คือ ความชื่นชอบอันเป็นพิเศษ (Preference system) ขึ้นอยู่กับการอบรมกล่อมเกลา ฐานะ อาชีพ ชาติวุฒิ ที่แสดงออกทางทัศนคติ พฤติกรรม การตัดสินใจที่กระทำเสมอ ๆ จนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ ที่เหนือกว่าลักษณะประจำ

ธรรมะ หมายถึง คุณธรรม ความดี เป็นสัจธรรมเป็นธรรมชาติ อันเป็นหลักในการคิด การพูดและการประพฤติปฏิบัติ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำ มิให้ตกไปในที่ชั่ว จนเกิดทุกข์ เป็นทุกข์ เช่น พระปฐมบรมราชโองการที่ว่า "เราจักครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

ธรรม มีความหมายได้หลายนัย เช่น หมายถึง หลัก ความเป็นจริง เรื่องปกติ อำนาจหน้าที่ แบบแผน วิธีปฏิบัติ วิวัฒนาการ ความดีความงาม คุณค่า ความจริง การทรงสภาพ เป็นต้น

ศีลธรรม หมายถึง หลักประพฤติที่ดีงาม(ส่วนมากเกี่ยวข้องกับศาสนา)

เกียรติ หมายถึง ชื่อเสียง ความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา การนับหน้าถือตา

เกียรติคุณ หมายถึง คุณที่เลื่องลือ ที่ได้รับการสรรเสริญ

เกียรติยศ หมายถึง เกียรติที่ได้โดยตำแหน่งหน้าที่

เกียรติศักดิ์ หมายถึง เกียรติตามฐานะของแต่ละบุคคล

จริยะ หรือ จริยา คือ ความประพฤติ การกระทำ เมื่อสมาสกับคำว่า ธรรม หรือ ธรรมะ จึงเป็นความประพฤติที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรม ชอบธรรม เป็นธรรมชาติ

จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงการทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เว้นในสิ่งที่ควรละเว้น กระทำางานและดำรงชีวิตอย่างฉลาด ด้วยสติและปัญญา รู้เหตุรู้ผลรู้กาลเทศะ กระทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ เลียดละอุทิศตน มุ่งมั่นและบากบั่น

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติ ที่ผู้ประกอบอาชีพการงาน แต่ละอาชีพ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

จรรยาบรรณ หมายถึง จริยธรรมของกลุ่มชนผู้ร่วมอาชีพร่วมอุดมการณ์ เป็นหลัก ประพฤติ หลักจริยธรรม มารยาท ที่ทุกคนเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ควรจะร่วมกัน รักษาไว้เพื่อธำรงเกียรติและศรัทธาจากประชาชน ละเมียดละไมกว่ากฎระเบียบ ลึกซึ้ง กว่าวินัย สูงค่าเทียบเท่าอุดมการณ์

คติพจน์ วลีทอง

สัปปุริสธรรม ๗ คือ ธรรมของสัปปบุรุษ ธรรมของคนดี ต้องรู้จัก เหตุ ผล คน ตน ประมาณ กาล บริษัท

สติ คือ การระลึกได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว สมาธิ การตั้งใจมั่น

ชนเป็นจำนวนมากที่ไม่รู้จักรักษาตน ขาดวินัย ไม่มีแนวทางปฏิบัติ ก็มักจะร้อนรุ่มไป เสมือนควายตาบอดที่หลงเข้าไปในป่าละนั้น

ความดี ก็คือความดี เป็นคุณค่าทางนามธรรมอันเป็นสัจจะธรรมในตัวเอง จึงไม่แปรผลที่จะตามมา และความดีนั้นเองที่จะเป็นเครื่องตัดสิน (เอมมานูเอล คานท์ ปราชญ์เยอรมัน (1724-1804)

บริหารตน บริหารคน บริหารงาน และบริหารเวลา จะสามารถครองตน ครองใจคน และ ครองหน้าที่การงานที่จะต้องรับผิดชอบยิ่งใหญ่ขึ้นไปได้

ชัยชนะในสงครามสมัยใหม่ ขึ้นอยู่กับ นายทหารที่เป็นสมองของกองทัพ ด้วยการเตรียมพวกเขาให้ได้รับการศึกษาและฝึกพิเศษ แต่ผู้นำก็ต้องศรัทธาในระบบการฝึกศึกษานั้นอย่างแท้จริง

หากปราศจากจิตสำนึกในการรักษาวินัยกฎระเบียบ จรรยาบรรณทั้งหลายก็จะเสื่อมลง

จรรยาบรรณของทหารอาชีพ ต้องใส่ใจกับคุณธรรมควบคู่ไปกับความเจริญเติบโตขององค์กร บนพื้นฐานที่ตระหนักในหน้าที่ที่มีต่อสังคม

ในโลกแห่งความเป็นจริง มีนักบริหารมากมาย แต่มีผู้นำที่แท้จริงเพียงน้อยนิด

ผู้นำที่แท้จริง จะ...

เข้าใจวัฒนธรรมขององค์กรอย่างลึกซึ้ง รู้ว่ามันเป็นขุมพลังทางยุทธศาสตร์ ไม่ใช่ค้ำถ่วง

ความเจริญขององค์กร

รู้จักทำลายสถานะขององค์กรอย่างสมเหตุสมผล

รู้จักพัฒนาวิสัยทัศน์อย่างสมจริง

รู้จักใช้กลยุทธ์ให้สัมฤทธิ์ผล

รู้จักสื่อสารอย่างมีอาชีพ

รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และ

เห็นคุณค่าของคน มากกว่าจะเป็นเพียงปัจจัยของการผลิต

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ห้า ย. ยิ้มแย้ม เยือกเย็น ยกย่อง ยืนหยัด และ ยึดหยุ่น
ห้าอย่า ... อย่าเร่งเวลา อย่าบ้าข่าวลือ อย่าถือโชคกลาง อย่าเดินทางผิด อย่าตัดสิทธิ์คนดี
ความรู้ที่ขาดคุณธรรม
ความสามารถที่ขาดสติ
การประกอบกิจการที่ขาดศรัทธา
ความเป็นผู้นำที่ขาดความกล้า
คืออุปสรรคของความสำเร็จและเครื่องทำลายศรัทธาของประชาชน

"ปรารธนาสารพัดในปฐพี เอาไมตรีแลกได้ดังใจจง"

การรับน้องใหม่ของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึง พฤติกรรมเก็บกดของ
เยาวชน ที่ถูกระบบอาวุโสและอำนาจนิยมครอบงำและฝังรากลึกในสังคมไทย
“ไม่ต้องทำอะไร แค่เท่าที่เรามี แล้วรู้สึกดี ก็พอแล้ว “ กาญจนา ปลอดภัย
เป็นไปได้อะไรที่จะปล่อยให้อำนาจ ครอบงำแทน อารมณ์
วิธีที่เขาจัดการกับเงินของเขา คือบทพิสูจน์บุคลิกภาพที่แท้จริงของคนๆนั้น
เพียงคนธรรมดาที่กล้าฝัน และปั้นมันให้เป็นจริง โดยไม่ไปเบียดเบียนใคร เพียงเท่านั้นก็
วัดคุณค่า อันควรแก่การยกย่องให้ระลึกถึง
แม้สอนให้เป็นใหญ่ในใจคน ไม่ใช่บนหัวคน เมื่อหมดอำนาจแล้วก็ยังมีคนดีคบ

ถึงสูงศักดิ์ อัครฐาน สักปานใด

ถึงวิไล เลิศฟ้า สง่าศรี

ถึงฉลาด กาจกล้า ปัญญาดี

ถ้าไม่มี คุณธรรม ก็ต่ำคน
